

De monsters moeten onberispelijk van uiterlijk wezen en daarbij onbeschreven, zij mogen niet gerold, wel gevouwen worden; door het vouwen mag het ongeschonden papieroppervlak geen kleiner afmeting dan 21×27 centimeter krijgen.

De verzending naar het station van onderzoek geschiedt, teneinde beschadiging te voorkomen, zorgvuldig verpakt tusschen stevig karton.

Papier der groep C wordt vóór den druk onderzocht.

Het valt niet tegen te spreken dat het oprichten van een papier proefstation en het uitvaardigen van voorschriften als de Pruisische, in meerdere of mindere mate de vrijheid van handelen van den fabrikant aan banden legt.

Was nu werkelijk de papierfabricage op zoo verkeerden weg, dat het in het belang der gemeenschap dringend noodig en daardoor gerechtvaardigd was, in te grijpen.

Op deze vraag kan niet beter worden geantwoord dan door tegenover elkaar te stellen, de uitkomsten van het voorheen en het thans, der papiernijverheid.

Voorheen!

Dr. Julius Wiesner, hoogleeraar aan de universiteit te Weenen, onderzocht in 1887 papieren dagteekenende uit de 8^e en 9^e eeuw onzer jaartelling, afkomstig uit el-Fayûm en el-Uschmûnein, hoofdsteden van gelijknamige provinciën in Midden-Egypte, ten westen van den Nijl gelegen.

Het schrift bleek volkomen bewaard gebleven, de samenhang der vezels — vlas speelde de hoofdrol — was zeer gesloten, zoodat er nog op kon worden geschreven.

Dr. M. Greshoff, onderdirecteur — scheikundige van het koloniaal museum te Haarlem, onderzocht archiefpapieren uit het jaar 1350, — zij waren nog geheel onveranderd.

Tot de sterkste viltvoortbrengselen, door ons papier geheeten, behooren tot op den huidigen dag de producten der Japansche nijverheid.

Een onderzoek door den heer A. H. Berkhout, leeraar aan 's Rijkslandbouwschool te Wageningen ingesteld, bewees, dat het Japansche papier alle Europeesche fabrikaaten in sterkte achter zich laat.

Omtrent echt Japansch papier vermeldt professor van der Burg: „dat de toon van etsen van Rembrandt, in de 17^e eeuw er opgedrukt, tot op heden volkomen in kracht bleef.”